

Vážení čtenáři, připravili jsme pro vás další speciální číslo Živy, tentokrát věnované botanice a biologii rostlin obecně. Vychází v roce stoletého výročí existence České botanické společnosti (ČBS), která sdružuje profesionální i amatérské botaniky napříč generacemi a – podobně jako Živa – se snaží zpřístupnit botanické poznatky. Členové ČBS patří mezi pravidelné příspěvatelé Živy, což v současné době, kdy hodnocení vládnoucími faktory (publikování ve vysoce odborných časopisech) a popularizace bývá mnohdy odsunuta na vedlejší kolej, můžeme považovat za určitý osobní altruismus. Od zahájení vydávání třetí řady Živy (v r. 1953) navíc botanici vždy zastávali v Živě důležité funkce, ať šlo

o vedoucí redaktory nebo předsedy redakčních rad (A. Pilát, S. Hejný, J. Haager, P. Kovář), a významně ovlivňovali tvář časopisu.

Výročí ČBS není zamýšleno jen jako vzpomínání na doby minulé (viz kulérová příloha věnovaná významným botanickým osobnostem 20. stol.). Naším hlavním cílem bylo představit botaniku jako živý, atraktivní a perspektivní obor, ukázat otázky, které dnešní botanici řeší, a zdůraznit témata, v nichž čeští vědci vynikají. A není jich málo, jak se dozvíte z následujících stránek. Naši botanici bádají prakticky na všech kontinentech, jejich metodický aparát sahá od ekologických experimentů přes cytogenetické postupy až po molekulární techniky. V posledních třech letech vědecktí

pracovníci působící v botanice a biologii rostlin získali hned dvakrát nejvyšší ocenění udělované Akademií věd České republiky – Praemium academiae (v r. 2012 mimo jiné za inovativní způsob sekvenování genomu pšenice).

Za objevy a přírodními unikáty není vždy nutné jezdit tisíce kilometrů nebo pracovat s nejmodernějšími přístroji. Stejná dobrodružství lze prožít v naší přírodě, jak ukazují příspěvky o endemických rostlinách a jedinečných vegetačních typech české květeny. Jakkoli je obsah tohoto čísla botanický, snažili jsme se nezanedbat zoologicky zaměřené čtenáře, kteří zde najdou příspěvky o herbivorech, opylovačích a dalších interakcích mezi rostlinami a živočichy. V příštím roce se pak mohou těšit na speciální Živu se zoologickou tematikou. Doufáme, že si v tomto rozšířeném vydání Živy každý najde článek, který ho osloví. Přejeme příjemné čtení.

100 let České botanické společnosti (1912–2012)

Vměstnat stoletou historii do několika stránek je úkolem více než nevděčným; prosím tedy čtenáře o shovívavost, mnohé se zde nedozví, a proto jsou na konci připojeny odkazy na další prameny. Rozhodujícím datem pro naše ohlednutí je 17. červen 1912. Tehdy se sešlo v mladé budově Botanického ústavu Karlo-Ferdinandovy univerzity v Benátské ulici čp. 433 v Praze několik pracovníků ústavu a spolu s nimi nadšených amatérů, aby založili Societas botanica czechica.

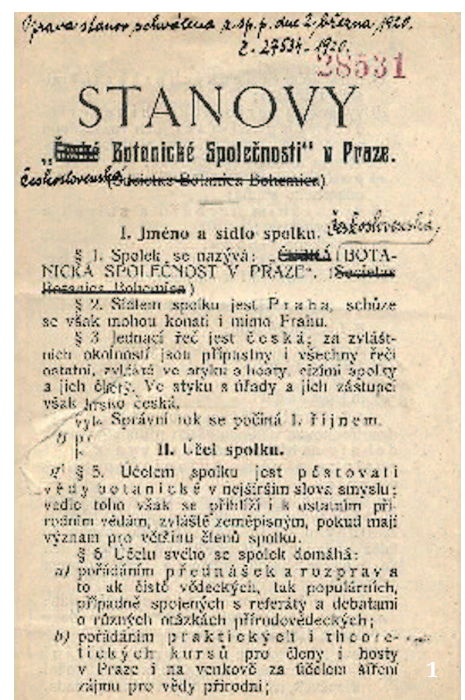
V čele prvního výboru Společnosti stannu-li všichni čtyři (!) pracovníci Botanického ústavu: přednosta prof. Josef Velenovský (první předseda), mimořádný prof. Karel Domin (místopředseda), asistent Karel Kavina (jednatel) a demonstrátor Gustav Daněk (pokladník). Z „amatérů“, z nichž mnozí později vyryli hlubokou brázdou na poli botaniky, to byli např. odborný učitel Josef Rohlena (jehož čeká téměř 30 let prázdninových cest na Balkán zakončených dílem *Conspectus Florae Montenegro-grinae*), mykologové Eduard Baudyš a František Smotlacha, nebo Augustin Bayer, pozdější profesor Vysoké školy zemědělské a lesnické v Brně a autor naší možná nejlepší příručky systematické botaniky – Botanika speciální (1916, 1937).

Tato první botanická společnost – jak v Rakousko-Uhersku, tak ve východní Evropě – vznikla oddělením od Klubu přírodovědeckého v Praze, který tehdy aktivně působil 15 let, ve chvíli, kdy si vůdčí osobnosti botaniky uvědomily potřebu vlastní platformy. Teprve o tři roky později byla založena Ruská botanická společnost.

Druhým datem hodným zapamatování je 20. listopad 1912, kdy se konala první členská schůze Společnosti, opět v Benátské ulici. Přednášek a exkurzí do okolí Prahy i do hor, jak praví analýzy, se tehdy účastnilo pravidelně 50–60 členů pražských i mimopražských. Pro floristy byl záhy vydán 1. svazek kritického herbáře české flóry (60 druhů trav za 10,- Krejcarů). Kdo z nás dnes pozná 60 druhů trav?

Společnost si vytkla za cíl tři úkoly: vytvořit členský časopis – první sešit vyšel v r. 1914 s úvodníkem jednatele Kaviny, z něhož se často cituje: „Doufajíc, že prvním svazčkem klademe slibný základ budoucí řadě pojednání, nazvali jsme skromný příspěvek náš Preslia, ku počtě i na památku slavných českých botaniků bratří Preslů“ (Preslia 1914, 1: 3); organizovat členská schůze s odbornými přednáškami a exkurze vedené významnými botaniky.

Tolik Společnosti do vínku. V budoucnosti čeká Preslia na špičce českých impaktových časopisů, každoročně plný vlak studentů jedoucích na floristický kurz a přednáškové semestrální cykly v téměř

všech sídlech poboček. A něco pro nás, co občas nevíme, jak s češtinou a latinou – publikujeme v Presliích (ne v Preslii).

Těsně před 1. světovou válkou se vzdal předsednictví J. Velenovský a do čela Společnosti byl zvolen mimořádný vědec, organizátor a vůdčí osobnost K. Domin, a ten na tomto místě setrval 31 let. Ani on však nezabránil válečnému útlumu včetně zastavení Preslií (další číslo vyšlo až r. 1922). Z válečného popela povstala Společnost v r. 1919, již jako Československá botanická společnost (ČSBS).

Československá botanická společnost 1919–39

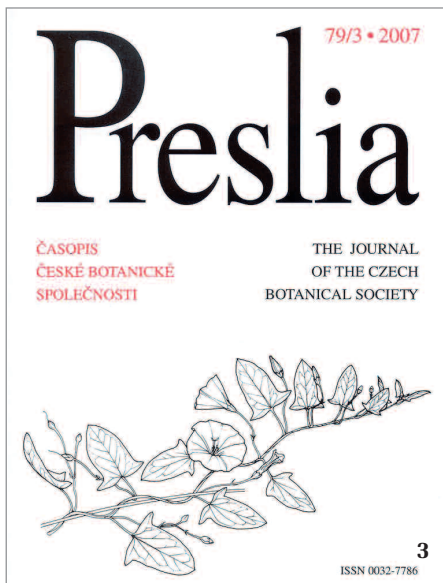
Vznik ČSBS se datuje na podzim r. 1919 změnou názvu i stanov, schválených na 1. valné hromadě 10. listopadu 1919. Činnost se rozšířila na celý nově vzniklý stát, z dostupných pramenů však číší až překvapivý „pragocentrismus“, zejména studujeme-li složení jejího výboru. V čele stojí K. Domin, ale po období 1. republiky se zde neobjevil jediný představitel Slo-

venska a Morava byla zastoupena velmi spoře; zvolen byl až v r. 1932 prof. Josef Podpěra, možná nejvýznamnější představitel brněnské botaniky 20. stol., vykonávající v letech 1932–35 funkci místopředsedy. Od r. 1936 jsou ale místopředsedové dva a J. Podpěra zaujímá druhou pozici za pražským prof. Františkem Antonínem Novákem. Zatímco činnost Klubu přírodovědeckého v Praze šla k zániku, v Brně Klub stále fungoval intenzivně a byl ČSBS více než zdatnou konkurencí.

Jak je v poválečných letech obvyklé, rozvíjí se spolková činnost, reprezentovaná pořádáním nebo spoluúčastí na sjezdech, setkáních apod. Pravděpodobně největší akcí v dějinách Společnosti byl 1. sjezd československých botaniků v Praze v r. 1921 za účasti více než 300 členů a jednoho hosta – prof. V. Vouka ze Záhřebu. Program byl diskuzní všehočutí s 82 příspěvků, která ale zahrnovala počátky všeho podstatného – floristického a fytogeografického výzkumu, geobotanického mapování, plánů na Květeny a klíče. Doba přátelství slovanské vzájemnosti, a tak fakt, že na základě účasti chorvatského hosta byl sjezd prohlášen též za 1. sjezd slovanských botaniků, působí snad úsměvně, ale vcelku pochopitelně. V r. 1928 pořádá ČSBS 2. sjezd československých (a 2. sjezd slovanských) botaniků, s účastí již opravdu mezinárodní. Podnik byl velmi úspěšný, s ohlasem, který nekallila ani skutečnost, že šlo vlastně jen o 7. sekci VI. sjezdu čs. přírodovědců, lékařů a inženýrů. Nejen pro ty, kdo studovali či studují na Přírodovědecké fakultě UK v Praze: k tomuto sjezdu byla koncem r. 1927 postavena nová a dočasná dřevěná stavba Albertov 7a, bývalá kolej a stále fungující menza. Po 85 letech se v ní budou stravovat účastníci letošního jubilejního sjezdu Společnosti! Plodný r. 1928 završil podíl na 5. mezinárodní fytogeografické exkurzi (IPE), která se konala v letních měsících na Moravě, Slovensku a v Polsku a za ČSBS ji organizovali K. Domin a J. Podpěra.

Časopis *Preslia* se stal prozatím nepravidelnou ročenkou, publikující však zásadní díla, z nichž nutno zdůraznit články ke zmíněné fytogeografické exkurzi (*Preslia* 1928, 8) a konsept československé flóry *Plantarum Czechoslovakiae enumeratio*

- 1 Faksimile úvodní stránky stanov České botanické společnosti z r. 1912 s poznámkami jejího prvního vědeckého tajemníka Františka A. Nováka
- 2 Josef Rohlena, ředitel měšťanky v Praze a autor první flóry Černé hory
- 3 Mezinárodní časopis *Preslia*

K. Domina (*Preslia* 1936, 13–15); rovněž uveřejňovala pravidelnou botanickou bibliografii Československa. Zde musíme zmínit i druhé periodikum, které formálně s ČSBS nesouviselo, ale o jejích akcích a výsledcích výzkumu podrobně informovalo – měsíčník *Věda přírodní*, založený K. Dominem v r. 1921.

Činnost Společnosti se zaměřovala i na ochranu přírody a krajiny. Do tohoto období spadají např. aktivity K. Domina proti zřízení vojenské dělostřelecké střelnice v Brdech, předčasně zesnulého prof. Františka Schustlera v ochraně přírody Krkonoš a rezoluce z obou sjezdů, často bohužel oslyšené. Úspěchu bylo dosaženo způsobem mírně groteskním: r. 1924 byla ČSBS přidělena pozemkovým fondem část Kozího vršku u Vlkova, lokalita významného druhu koniklece jarního (*Pulsatilla vernalis*). Tento majetek (položka 265 Pozemkové knihy Třeboň) přežil všechny režimy a doposud tvoří jediný nemovitý majetek Společnosti (z něhož se platí i daň).

Druhá světová válka a ČSBS

Společnost se po uzavření vysokých škol (a oddělení slovenské části) zcela neencystovala. Zásahu na tom měl zejména K. Domin se svou floristickou akcí, řízenou z místnosti Ústřední komise pro sběr léčivých rostlin – pro nás zdanlivě podivné instituce, která však byla dokonalou kamufláží zaměstnávající osazenstvo univerzitního (a tedy uzavřeného) Botanického ústavu. Akce vyhlášené Dominem v časopise *Věda přírodní* jako sběr materiálu pro velkou květenu Československa se zúčastnilo na 700 floristů; nashromážděný herbářový materiál představoval zřejmě největší nárazový přírůstek Herbářových sbírek UK, kam byl po válce přesunut. Škoda, že doba poválečná neumožnila, aby se zúročil. *Preslia* vycházela jako ročenka až do r. 1942, kdy ve dvojčísle 20–21 bylo zařazeno jedno z vrcholných

děl pro 20. stol. – *Conspectus Florae Montegrinae* učitele J. Rohleny – první flóra Černé Hory a okolí. Ještě na počátku 21. stol. představovala pro černoohorské botaniky dar „vyvažovaný zlatem“.

Poválečné období 1945–55

Překotně skončila éra a také předsednictví K. Domina: silné osobnosti mívají mnoho nepřátel, ale též tendenci ke ztrátě sebe-reflexe. Kombinace těchto vlastností bývá fatální (viz str. LXV). Předsednictví se ujal prof. Karel Kavina, doyen botanické obce a jeden z posledních zakládajících členů z r. 1912. Společnost se vrací k celostátní československé působnosti a zjevně si vědoma předválečné „pražské převahy“, přijímá s novými stanovami i regionální členění na pražský, brněnský a bratislavský odbor s centrem v Praze. Vliv pražského ústředí byl však dále zásadní a nové uspořádání spíše činnosti i spolupráci brzdilo. Přesto se setkáváme s jedinými dvěma předsedy z Brna: J. Podpěrou (od r. 1949 do smrti v r. 1951) a prof. Aloisem Zlatníkem (1953–56). Na dalšího brněnského botanika v čele (doc. Vladimíra Řehořka) si Společnost musela počkat až do r. 2000.

Kladem tohoto období elánu a následného zmaru byla v ČSBS činnost publikační. Časopis *Preslia* sice vyšel v jediném dvojročně, avšak pokračovalo vydávání dvou monografických sérií započatých těsně před válkou. *Studia botanica czechoslovaca*, která vycházela i během války jako *Studia botanica česká*, financovaná Společností, byla v podstatě ročenkou až do r. 1951, kdy splynula s *Presliemi*. Velké monografie *Opera botanica czechoslovaca*, jichž vyšlo jen 6 (např. rodu pýchava – *Sesleria* od Miloše Deyla), vycházely rovněž pod hlavičkou ČSBS, avšak vlastním nákladem autorů. Málo se dnes již ví, že i dvě zásadní květenová díla – *Naše mechy* od Zdeňka Pilouse (1948) a *Květena ČSR* pod redakcí Josefa Dostála (1948–50) – vyšly přičiněním ČSBS v řadě Příruček Čs. botanické společnosti. Publikace květeny v r. 1950 však již byla spojena se značnými obtížemi a byla dokončena jen díky osobnímu nasazení autora. Bohatá publikační činnost se r. 1950 ukládá k nucenému spánku; plánovaný Klíč vychází mnohem později a pod jinou hlavičkou.

Počátkem 50. let se uskutečnil plán, který zazněl již v r. 1947 – převést *Preslia* na regulérní odborný či vědecký čtvrtletník. Stalo se tak r. 1952 a od té doby vycházejí nepřetržitě v této podobě.

Na pět let se dostává na výsluní floristika časopisem Československé botanické listy, který jako měsíčník (!) začal v r. 1948 vydávat Botanický ústav UK, dost možná jako platformu „podmínovského období“, kdy K. Dominovi byla prakticky znemožněna publikační činnost. Časopis sice formálně s ČSBS nesouvisel, ale vznikl na základě výzvy k podpoře floristiky na sjezdu ČSBS v r. 1947 (viz dále); r. 1952 zanikl a prapor floristiky a souvisejících oborů zvedla ČSBS až o 14 let později.

Uskutečnily se dva sjezdy: v historickém pořadí třetí na Šeráku v Hrubém Jeseníku r. 1947, jehož pořadatelem byla skutečně ČSBS (teprve zde proběhla oficiální ustavující valná hromada obnovené ČSBS), a čtvrtý v r. 1955 ve Vysokých Tatrách, sice

pod patronátem Slovenské akademie věd, ale byl to jediný sjezd ČSBS na Slovensku.

ČSBS a ČSAV – nerovné bratrství

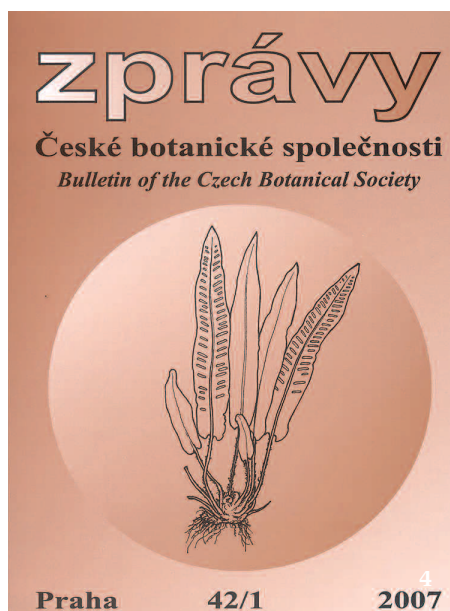
Konec samostatnosti Společnosti se od r. 1952, kdy po sovětském vzoru vznikla Československá akademie věd (ČSAV), blížil. O přičlenění pod křídla ČSAV bylo rozhodnuto již koncem r. 1953, ale „bystřý“ úřední šiml způsobil, že k naplnění došlo až počátkem r. 1956. S tím souviselo ustavení ČSBS jako vědecké a výběrové – „hlavní výbor je zavázán k takovému výběru, aby mohla členská základna rozvíjet vědeckou a odbornou činnost“ – a z tohoto důvodu proběhla i revize členské základny. Řídicím učitelům, nadšencům a studentům odzvonilo, naštěstí, jak bylo ještě dlouho zvykem, většinou formálně. Posléze bylo pro tyto zájemce zřízeno mimořádné členství, omezené sice pěti lety, ale žalobců se málokdy dostávalo. Od té chvíle Společnost obdržela státní almužnu (příspěvek), díky níž se mimo jiné zřídil v r. 1957 v Benátské 2 sekretariát s place-ným tajemníkem.

Nastává rozkvět vnitřní struktury Společnosti, dílem smysluplně, dílem méně. Ustavily se oborové sekce a regionální pobočky, jako poslední pobočka středočeská, jež přes veškerou snahu nemohla (válcována pražským ústředím) konkurovat ostatním a po znovunabytí samostatnosti ČSBS v tichosti zanikla. Ze sekcí se nejdříve vyčlenila floristická v r. 1953 jako tzv. floristický komitét spolu s Geobotanickou laboratoří ČSAV a posléze v r. 1956 jako regulérní sekce pod vedením Jindřicha Houfka z ČSAV. Rok na to se objevuje první vlašťovka, floristický kurz v Lovosicích, od r. 1964 pravidelný a spějící k nejdůležitější akci Společnosti (viz článek na str. XC–XCI). Připojují perličku ze zprávy, již by měli snad číst jen starší a pokročilí: „Náklady byly všem účastníkům hrazeny z prostředků Společnosti.“

V r. 1958 se ČSBS významně podílela na uspořádání 12. IPE – mezinárodní fyto-geografické exkurze, podruhé u nás a tentokrát zcela v Československu. Byla to asi nejdelší exkurze (trvala přes měsíc), která se u nás kdy uspořádala. Organizačně ji vedl prof. Josef Dostál; na rozdíl od r. 1928, kdy byl průvodce publikován v Preslích, tentokrát vyšel cyklostylem (první rozmnožovací přístroj, jehož blány – matrice – se pečlivě evidovaly, aby nedošlo ke zneužití) a je bibliofilskou vzácností.

Zlatá šedesátá v botanice

Monumentálním podnikem se stal jubilejní 5. sjezd k 50. výročí založení ČSBS, konaný v Praze počátkem května 1962 za předsednictví botanika, genetika a lepidopterologa prof. Karla Hrubého (o necelý půlrok později tragicky zahynul). Sjezdu se účastnilo 66 zahraničních hostů, nejvzdálenější z Tasmánie. Poprvé byla mezinárodní komunita oslovena i nadčasovým, a tehdy živým tématem experimentální taxonomie. Nejsem pamětníkem, nemohu se ale zbavit dojmu, že se i v botanice projevil fenomén „zlatých šedesátých“, který umožnil bohatou zahraniční návštěvu a nastartoval mnohé celožitovní spolupráce přes „železnou oponu“. Od té chvíle se odvíjí 10letý cyklus sjezdů.

Rok 1966 byl nakloněn tiskové múze. Z iniciativy mladších členů katedry botaniky PřF UK v Praze začal vycházet původně floristicko-taxonomický časopis Zprávy Československé botanické společnosti, v prvních letech jako čtvrtletník, posléze ale ztrácel dech. Kolem r. 1985 byl tiskovým odborem Ministerstva vnitra (v podstatě cenzurou) navržen ke zrušení. Tehdejší odpovědný pracovník, zesnulý Jan Toman, navštívil s předsedou Slavomilem Hejným příslušný odbor s pokusem zvrátit rozhodnutí (což vyžadovalo jisté odvahy). Cenzor spatřiv latinská jména rostlin, chvíli nevěřícně hleděl a posléze řekl: „...ale soudruží, toto je vědecký časopis, ten se zrušit nesmí, ale proč se tak blbě jmenuje – Zprávy – jak my to máme vědět, hned ho musíte přejmenovat.“ Nějak se však „zapomnělo“ a Zprávy ČBS máme dodnes. Téměř současně se Zprávami vyšlo v Botanickém ústavu ČSAV první číslo mezinárodního časopisu Folia Geobotanica et Phytotaxonomica Bohemoslovaca (dnes Folia Geobotanica).

Normálně v normalizaci

Dvacet normalizačních let probíhalo „v mezích mírného pokroku“. Politicky nezávadná ČSBS přitahovala stále více členů, až o prázdninách r. 1989 dosáhla počtu 1 002. Vzhledem k několika vystoupením a později započítaným úmrtím výroční zpráva k 31. 12. 1989 hovoří o 992 členech. V každém případě šlo proti r. 1956 téměř o trojnásobek.

S tím souvisí i vrchol přednáškových cyklů, zejména v Praze. Zápisové knihy vypovídají o průměrné návštěvnosti přes 60 osob, nezřídká posluchači seděli na okenních parapetech a stáli u dveří. Příčinou byl nejenom nedostatek jiných příležitostí: lidi, zejména mladé, táhne (nebo odpuzuje) atmosféra, a ta na katedře botaniky houstla, vlivem nechvalně známého prof. Radovana Hendrycha. Jediným azy-lem byl sekretariát ČSBS, kde zcela jiné klima vytvářeli dva lidé – tajemník Adolf Morávek a vědecký tajemník Josef Holub, který pracoval v ČSAV v Průhonících (na katedře působit nesměl), ale jeho hlavním dítětem byla právě ČSBS. Především za předsednictví S. Hejného (od r. 1975), kte-

- 4 Obálka národního odborného časopisu Zprávy České botanické společnosti
- 5 Zleva: Karel Domin, Josef Podpěra, Alois Zlatník a Josef Dostál
- 6 Dlouholetý tajemník sekretariátu Společnosti Adolf Morávek
- 7 František Antonín Novák – vědecký tajemník a pozdější předseda Společnosti
- 8 Slavomil Hejný
- 9 Jaromír Klika (vlevo) a A. Zlatník na sjezdu Společnosti, Vysoké Tatry (1955)
- 10 Josef Holub (vlevo) a Stuart M. Walters z Velké Británie na exkurzi při výročním sjezdu v r. 1962

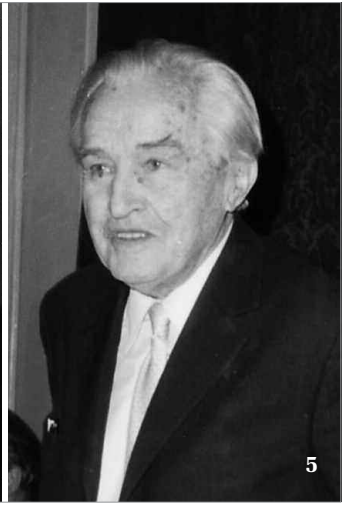
rý z politických důvodů spojoval personální unii vedení Botanického ústavu ČSAV i Společnosti, ale realizoval se prakticky pouze v Ústavu, zatímco ve Společnosti nechal Holubovi volnou ruku. Holub připravoval velmi zajímavé přednáškové cykly, byl prvním a nejčastějším diskutujícím, posunujícím i někdy nemastnou přednášku do jiné roviny. Rovněž v Brně, kde byla v období normalizace katedra botaniky na Masarykově univerzitě (tehdy přejmenovaná na Univerzitu J. E. Purkyně) zrušena a botanické pracoviště ČSAV různými způsoby potlačováno, pravidelné přednášky ČSBS organizované Valentinem Pospíšilem a Miroslavem Smejkaem představovaly místo, kde se přátelé *scientiae amabilis* setkávali a diskutovali.

V r. 1973 přišlo na svět další „Holubovo dítě“ – pracovní konference, napřed nepravidelné, po r. 1990 každoroční dvou-denní vědecká setkání na konkrétní téma od fyto geografie přes vegetaci a taxonomii a ochranu přírody. Z první, fyto geografické konference v r. 1973 vyšlo torzo, ale během setkání r. 1976 s tématem vegetace byla založena řada Materiály, edičně přiřazená ke Zprávám ČSBS. Holub měl svůj název „pracovní konference“ vnitřně obhájen, skutečně mu šlo o diskuzní charakter; tato setkání vědeckého rázu se záhy stala (po časopisech a floristických kurzech) třetím pilířem činnosti a probíhají dodnes.

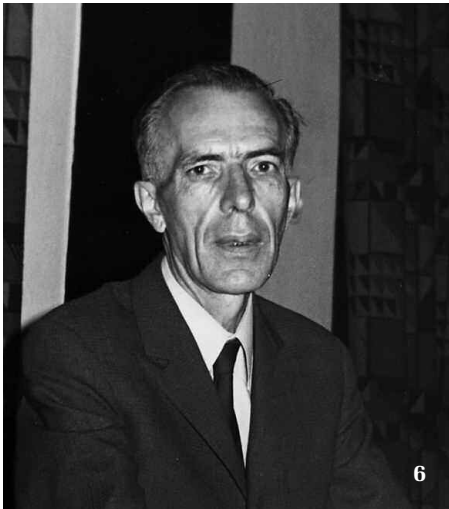
V této době stoupá sláva floristických kurzů, hlavně díky neúnavné činnosti poboček a ještě neúnavnějšímu předsedovi floristické sekce Vladimíru Skalickému. Ustaluje se význam kurzů – výukový, výzkumný, společenský – nikde jinde nepotkáte tolik lidí z oboru pohromadě, napříč postavením i věkem. Rozrůstá se rodina periodik vydávaných ČSBS. Již v r. 1969 vychází první číslo regionální ročenky Severočeskou přírodou, vydávané kolektivem Severočeské pobočky, soustředěným kolem Karla Kubáta. Zmiňuji ji proto, že vzhledem k operativnosti redakce (a její nestranosti) zde v řadě příloh spatřily světlo světa publikace středoevropského významu. Příkladem budiž dvě vydání Rostlinných společenstev ČR a jejich ohrožení (Moravec a kol. 1983, 1995). Těsně před r. 1989 také vrcholila aktivita mladých členů bryo-lichenologické sekce založením periodika Bryonora – dnes třetího časopisu ČBS.

ČSBS po sametovém převratu

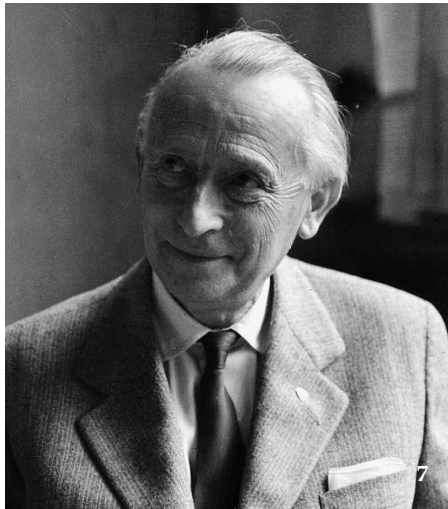
Rychlé změny ve společnosti postihly také ČSBS, po stránce personální, právní i finanční. S. Hejný se koncem r. 1990 vzdal předsednictví, místo něj byl pověřen

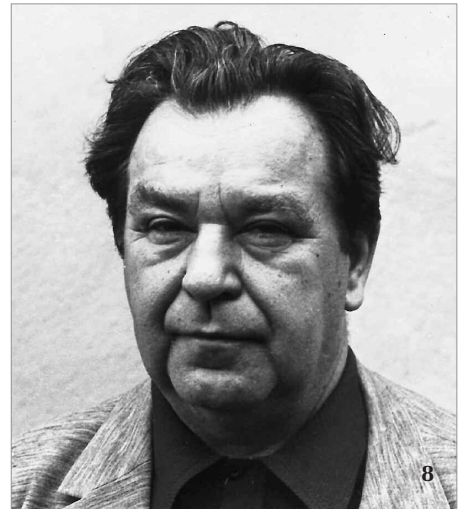
5

6

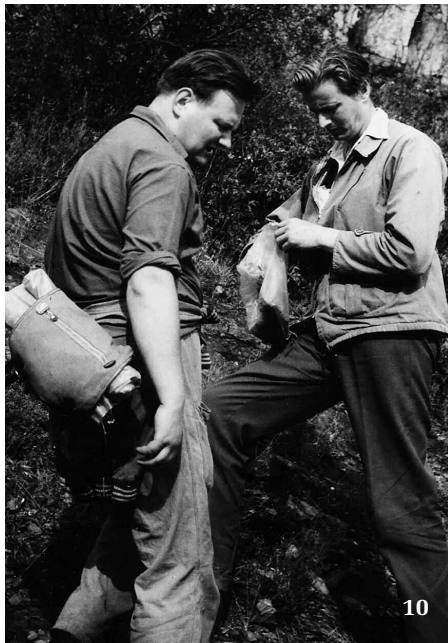
7

8

9

10

ním opatřením – tak jako na rohlík za padesátník jsme všichni byli zvyklí na malé členské příspěvky. Preslia začala Společnost vyrábět svépomocí. O zdárný přechod se snad nejvíce zasloužili šéfredaktor J. Holub, výkonný redaktor Petr Pyšek a Jan Šuspa Lepš.

Roku 1992 se oddělila fyziologická sekce, aby založila vlastní Českou společnost pro experimentální biologii rostlin (ČSEBR, viz Živa 2008, 4: LX). Akt iniciovaný skupinou mladých vědců rostlinné fyziologie byl svým způsobem pochopitelný, ve skomírající normalizaci 80. let nemohla tato snaha dosáhnout úspěchu a existence sekce pod hlavičkou ČSBS byla tedy z nouze ctnost.

Ale zpět k příznivějším událostem. Rok 1991 je památný tím, že se podařilo uspořádat první společný floristický kurz ve Staré Lubovni (nikdo netušil, že v jednotném státě posledního); pohled na spolupráci V. Skalického a mladíka Pavla Mártonfihó z Košic (budoucího profesora Univerzity Pavla Jozefa Šafárika) patří k mým nejlepším vzpomínkám z botanického života. Vedení opět České botanické společnosti (ČBS – od r. 1993) J. Holubem bylo koncepční a jasné. Vedle existujících aktivit přenesl Holub pod záštitu Společnosti Červený seznam ohrožených a vyhynulých druhů rostlin, na jehož inovacích a konzultační činnosti s orgány Ministerstva životního prostředí se ČBS podílí dodnes. Oba novodobé sjezdy proběhly mimo Prahu (1992 Olomouc, 2002 Lednice na Moravě) a zejména poslední se jak tématem,

a v následujícím roce řádně zvolen J. Holub, který ve funkci setrval až do své náhlé smrti r. 1999. Změny nastaly i v subordinaci vůči ČSAV. Společnosti získaly zpět samostatný status, zrušil se akademický úřední orgán Komise pro organizaci vědeckých společností a v dubnu 1990 se konstituuje Rada vědeckých společností – volený orgán koordinující finanční dotace přidělované projektovým způsobem. Tak jako republika ústavu, Společnost potřebovala nové stanovy, které připravila skupina,

v níž se velmi angažovali Tomáš Herben a Jiří Liška, a r. 1992 byly registrovány.

Otvírají se dveře dokořán – do zahraničí, k vytváření dalších spolků a aktivit, někdy i finančně lákavějších, a Společnost musí, zejména mezi mladou generací, bojovat o své místo. Snad nebude příliš troufalé, vyslovím-li názor, že se jí to z velké části podařilo. Počátky však byly problematické. Rostoucí nabídka aktivit ubírala počet členů, přestala být dotována periodika a bylo nutno přistoupit k nepopulár-

